

Verdiepende analyse Expeditie Heikant

Doelstelling en context

Deze analyse geeft een verdiepend beeld van Expeditie Heikant. Het doel is om een verdiepend beeld te verkrijgen van hoe betrokkenen binnen het hoofdthema 'ontmoeten en contact' van project Expeditie Heikant hierover denken.

Daarnaast wordt onderzocht hoe zij verwachten dat uitgevoerde en geplande acties gaan bijdragen aan het versterken van zelf- en samenredzaamheid in de wijk.

Expeditie Heikant is een wijkgerichte pilot in de gemeente Veldhoven (onder de noemer 'We doen het samen in de Heikant'). De kern van de aanpak is om bottom-up informatie op te halen, samen te creëren, kleinschalige ontmoetingen en verbinden van partners (bijv. gemeente, Cordaad, Swove, Precies!, ASML) met inwoners op te bouwen.

De wijk Heikant kent een zeer diverse samenstelling en in een korte tijd is het aantal internationals sterk toegenomen. Dit was een belangrijke reden om juist in deze wijk te starten met de pilot. In de afgelopen periode zijn veel gesprekken gevoerd met bewoners en partners in de wijk. Daaruit kwamen meerdere thema's naar voren, waaronder 'ontmoeten en contact'. Daarnaast is wijkgebouw Erikant in herontwikkeling als ontmoetingsplek.

Er zijn kwalitatieve, semigestructureerde interviews (n=4) gehouden. Ze hebben verschillende perspectieven op de wijk en het project:

- Pawan: is beleidsadviseur gebiedsgericht werken (gemeente Veldhoven) en is vanaf de start betrokken. Focus op herpositionering en het gebruik van wijkgebouw Erikant.
- Jim: is de projectleider. Bewaakt samenhang tussen de initiatieven. Koppelt kansen en houdt de "peilstok" in de wijk.
- Yvonne: is een actieve wijkbewoner. Beheerder van de wijk-Facebookpagina.
- Esther: is een wijkbewoner en buddy in het Veldhoven-breed buddyproject voor internationals (een-op-een ondersteuning bij wegwijs worden, netwerk en praktische vragen).

Sociale samenhang en bereik – Waar gebeurt ontmoeting echt?

De wijk komt in beweging zodra er een concreet moment of plek is om elkaar te treffen. Pawan schetst hoe Erikant letterlijk en figuurlijk is opengewerkt: *“We hebben glazen deuren ingezet... een likje verf... en het podium weer open gemaakt.”* Daardoor is de drempel lager en de nieuwsgierigheid groter. Het resultaat is zichtbaar wanneer er iets georganiseerd wordt: een bingomiddag brengt vijftig (voornamelijk alleenstaande) ouderen samen. Een blaaskapel en themasessies over veiligheid trekken veel bewoners naar de Erikant. *“Op het moment dat er iets georganiseerd wordt, wordt het goed bezocht.”* Ontmoeting heeft hier de vorm van herkenbare, laagdrempelige activiteiten op vaste momenten.

Afbeelding 1 Wijkgebouw De Erikant met glazen deuren en open podium

Tegelijk leren de professionals en inwoners, die betrokken zijn bij Expeditie Heikant, dat kleinschaligheid een belangrijk kenmerk is voor het hebben van écht contact. Yvonne's beschrijving van de cultuurproeverij is een goed voorbeeld: niet een grote markt met kramen, maar samen zelfgemaakte hapjes proeven en praten over het recept en het verhaal erachter. *“Dat was echt contact”,* zegt ze. Als het groter wordt gaat het doel verloren: er is minder tijd om te praten; vaker *“halen”* dan *“samen maken”*.

Afbeelding 2 Cultuurproeverij met bezoekers van verschillende culturen en leeftijden

Het bereik is echter ongelijk verdeeld. Ouderen worden goed bereikt, onder andere via de seniorenvereniging en omdat activiteiten overdag worden georganiseerd. Jim ziet dit terug in de praktijk: *"We gaan vaak overdag de wijk in... dan bereik je per definitie veel ouderen."* Jongeren en jonge gezinnen worden veel minder bereikt, door minder passend aanbod maar ook doordat deze groep minder tijd en andere prioriteiten heeft. Pawan noemt dat jongeren hun leefwereld niet aan de wijkgrenzen binden. Voor internationals werkt meertalige, vriendelijke communicatie (NL/EN) drempelverlagend. De flyer voor de cultuurproeverij gebruikt bewust een mix van de twee talen, *"zodat iedereen snapt waar het over gaat"*.

Hoewel het huidige buddyproject Veldhoven-breed is en buiten Expeditie Heikant valt, geeft Esther's ervaring waardevolle inzichten. Het project laat zien dat hier persoonlijk toegankelijke ingangen werken. Esther laat zien hoe het buddyproject 'praktische wegwijs worden' koppelt aan 'sociaal leren': samen wandelen, Nederlands oefenen, en – als dat nodig is – de route naar professionele hulp vinden. *"Het is geen dagbestedingsprogramma; het moet gelijkwaardig zijn"*, benadrukt ze. Dat maakt het maatwerk én betekenisvol. Aan de andere kant zijn continuïteit en de omvang uitdagingen van het project. *"Het initiatief moet vaak van mij komen"*, zegt Esther.

Hoe draagt dit bij aan zelf- en samenredzaamheid?

- Zelfredzaamheid groeit waar mensen wegwijs raken (buddy's, praktische tips, toegankelijke taal) en zelf hun eerste stap zetten.
- Samenredzaamheid kan versterkt worden door het vergroten van informele steun en vertrouwen, bijvoorbeeld door kleine herhaalbare ontmoetingen, zoals deze in Expeditie Heikant plaatsvinden (bingo, clubjes, proeverijen).
- De bouwstenen zijn aanwezig, maar het brede bereik (jongeren/gezinnen/internationals) vraagt nog maatwerk.

"We hebben glazen deuren ingezet... een likje verf... en het podium weer open gemaakt," vertelt Pawan over wijkgebouw Erikant. Voor hem was dit hét kantelpunt. *"Het was jarenlang stil, en nu zie je mensen binnenkomen. Een bingo met vijftig ouderen, een blaaskapel, themasessies over veiligheid. dat geeft energie. Het laat zien dat ontmoeting werkt zodra er een plek is die uitnodigt."*

Pawan, beleidsadviseur gebiedsgericht werken bij gemeente Veldhoven

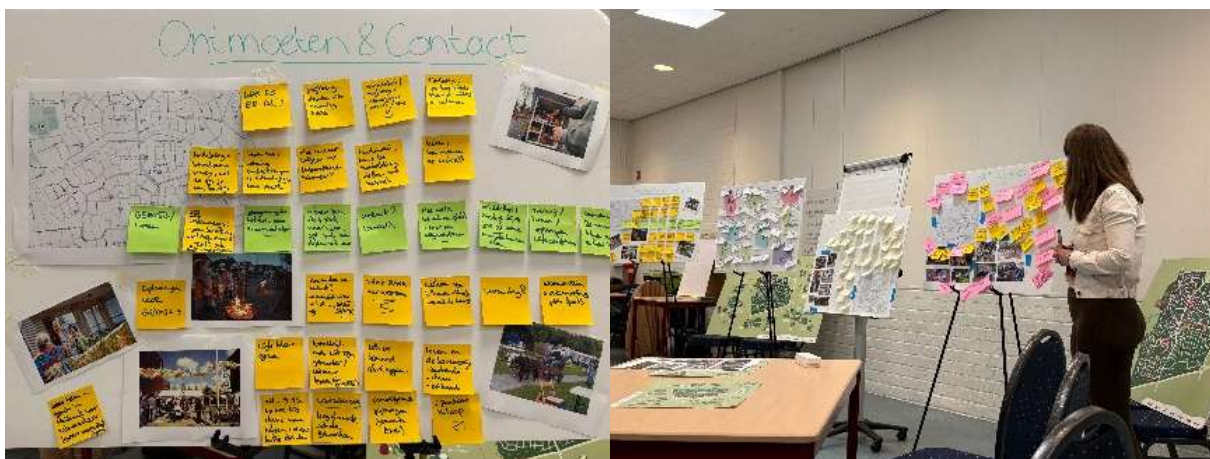
Yvonne glimlacht als ze terugdenkt aan de eerste cultuurproeverij. *"Dat was echt contact,"* zegt ze. *"Niet alleen halen, maar samen maken."* Ze vertelt hoe bewoners recepten deelden, hoe handen en voeten taalbarrières overbruggen. *"We stonden daar met mensen die ik nog nooit had gesproken en ineens praat je over eten, kinderen, het leven."*

Yvonne, wijkbewoner

Reflectie op samenwerking – van initiatieven naar eigenaarschap

De samenwerking tussen organisaties wordt door Jim en Pawan als prettig en professioneel ervaren. Een belangrijke reden hiervoor is dat de focus ligt op één wijk. *“We duiken de diepte in”,* zegt Jim. Deze focus is een meerwaarde. In eerdere projecten was het werkgebied groter, waardoor er te veel partijen en belangen waren om rekening mee te houden. Dat maakte het lastig om echt de diepte in te gaan. Door nu op één wijk te concentreren ontstaat ruimte voor intensievere samenwerking. Rollen vullen elkaar aan. De ene partij richt zich meer op de uitvoering, de andere op communicatie of het beschikbaar stellen van middelen. Dat werkt goed, maar Jim geeft aan dat het tempo soms wordt geremd door het ontbreken van hetzelfde mandaat en prioriteit bij de betrokken professionals. Het gaat hierbij vooral om bevoegdheid om beslissingen te nemen en budget te beheren of toe te kennen. Hij schetst het verschil: *“Wij zijn heel erg gemandateerd: ik mag mijn tijd vrij besteden en weet ook vanuit welke rol ik aan tafel zit.”* Dat is niet voor iedere partij altijd even duidelijk, maar er zit verbetering in. *“We willen voorkomen dat iedere vraag beantwoord wordt met ‘Oh ja, dat moet ik even gaan checken, dat moet ik even vragen, daar kom ik nog bij je op terug’.”*

In de samenwerking met inwoners blijkt bottom-up werken de juiste start. Dit gebeurt door gebruik te maken van een wensboom, deur-aan-deur en bijeenkomsten. Bewoners voelen zich gezien en serieus genomen. De goede opkomst bevestigt dat. Maar het draaien van de regie is nog werk in uitvoering. Daarmee wordt bedoeld dat inwoners niet alleen meedenken, maar uiteindelijk ook de leiding nemen in de uitvoering van hun eigen ideeën. Het doel is dat zij bepalen wat belangrijk is én zelf werkgroepen leiden, in plaats van dat professionals de regie houden. Pawan benoemt dat bewoners op dit moment nog makkelijker reageren op concrete voorstellen dan op open vragen, waardoor professionals vaak het initiatief nemen. Jim vult aan dat er wel werkgroepjes ontstaan (veiligheid en verkeer), maar dat deze nog sterk door professionals worden getrokken en bewoners vooral volgen. Het streven is om deze balans te verschuiven zodat bewoners niet alleen input geven, maar ook echt op de voorgrond staan bij uitvoering en organisatie.

Afbeelding 3 Opgehaalde informatie over het thema 'Ontmoeten en contact'. Afbeelding 4 Themabijeenkomst

De vrijwilligerservaring onderstreept dat punt. Esther merkt dat het initiatief in het buddycontact vaak bij haar als buddy ligt en minder bij de international die zich heeft aangemeld. Yvonne ziet in de wijk dat het *“altijd dezelfde vijver”* is. Kartrekkers draaien mee, anderen blijven toeschouwer. Jim probeert daarom koppelkansen te benutten door elk projectmoment te verbinden aan Erikant of aan lopende wijkstromen. Dit in de hoop dat het voor wijkbewoners vanzelfsprekender wordt om een bijdrage te leveren en mee te doen.

Hoe draagt dit bij aan zelf- en samenredzaamheid?

- Samenredzaamheid groeit met gedeeld eigenaarschap: bewoners die een thema dragen, professionals die faciliteren.
- De wijkfocus en co-creatie leggen een stevige basis. De verschuiving van professionals-regie naar bewoners-regie is gaande, maar nog niet voltooid.

“Toen ik de wijkwaardenkaart maakte op basis van 600 reacties dacht ik: dit is het,” vertelt Jim. *“Nu kan ik eindelijk zichtbaar maken wat inwoners belangrijk vinden.”* Tijdens een bijeenkomst zag hij bewoners hun eigen thema’s herkennen: *“Dit heb ik aangegeven!”* Dat gaf zoveel herkenning en gesprek.

Jim, Projectleider Precies!

Esther vertelt over een Taiwanese vader die zijn vrouw verloor en alleen voor zijn dochter moest zorgen. *“Hij wist niet hoe hij een kindereestje moest organiseren,”* zegt ze. *“Ik heb hem geholpen, en via Buurtgezinnen kreeg hij steun.”* Ze zag hem groeien: *“Hij kreeg opvoedondersteuning, vond een netwerk... dat gaf hem zoveel rust.”*

Esther, wijkbewoner

Afbeelding 5 Wijk waarden kaart van Heikant De Kelen

Borging en duurzaamheid – van momenten naar ritme

Duurzaamheid vraagt om meer dan losse activiteiten. Het is belangrijk om een vast ritme en een herkenbare structuur te creëren. Alleen zo blijft ontmoeting en samenwerking levend in de wijk, geven Jim en Pawan aan. Pawan waarschuwt: *“Als we niets doen, bloedt het dood.”* In de Erikant is de stap gezet van een kwetsbare stichting naar sleutelbeheer zodat de ontmoetingsplek toegankelijk blijft. Dit terwijl wordt verkend hoe een nieuwe beheervorm binnen juridische en commerciële kaders kan werken.

Jim vertaalt duurzaamheid ook naar routine: maak draaiboeken voor terugkerende bijeenkomsten (*“kost nu een uurtje, scheelt later veel tijd”*), werk met nieuwsbrieven (NL/EN) om uitnodigend te zijn, en zet periodiek de peilstok in de wijk (elk jaar of twee jaar) om thema's te actualiseren. Esther bevestigt de waarde van meertalige communicatie: *“Artikel begint in Nederlands en onder staat Engels”*. Dat is een klein gebaar met groot effect op toegankelijkheid.

Een stevige vrijwilligerslaag blijft ondertussen ook een randvoorwaarde voor borging en duurzaamheid. Yvonne beschrijft de schaarste bij de vaste diensten van vrijwilligers en het gebrek aan aanloop van bezoekers door de jarenlange beperkte openstelling van de Erikant. Gebruik maken van de Erikant moet weer als vanzelfsprekend gezien gaan worden. Het antwoord dat uit de interviews naar voren komt is kleinschalig en herhaalbaar: burendag, buurtcamping, opruimdag, cultuurproeverij. Dat zijn formats die passen bij de wijk en elk jaar kunnen terugkeren. Het buddyproject in Veldhoven laat zien dat borging niet vanzelf gaat. Zonder voldoende omvang en win-win voor beide partijen loopt het initiatief langzaam leeg en verliest het zijn kracht.

Hoe draagt dit bij aan zelf- en samenredzaamheid?

- Zelfredzaamheid wordt ondersteund door vindbaarheid en voorspelbaarheid (openingstijden Erikant, meertalige informatie, duidelijke draaiboeken voor activiteiten).
- Samenredzaamheid groeit waar activiteiten terugkeren, bewoners zelf mee organiseren en het beheer van een wijkgebouw laagdrempelig is (sleutelbeheer, duidelijke spelregels).
- De randvoorwaarden zoals beheer, vrijwilligerscapaciteit en passend aanbod, bepalen het tempo van borging.

Conclusie

Expeditie Heikant zet duidelijke stappen om ontmoeting en contact in de wijk te versterken. Het herpositioneren van wijkgebouw Erikant en het organiseren van kleinschalige en herkenbare activiteiten zorgen voor tastbare resultaten, vooral bij ouderen. Zowel bewoners als professionals benadrukken dat kleinschaligheid essentieel is voor écht contact. Grootschalige evenementen blijken minder effectief te zijn. Zelfredzaamheid groeit door toegankelijkheid en praktische ondersteuning, terwijl samenredzaamheid ontstaat daar waar bewoners elkaar ontmoeten en vertrouwen opbouwen.

Betrokkenen verwachten dat continuïteit, een vast ritme van activiteiten en het verschuiven van regie naar bewoners bepalend zijn voor de verdere versterking van zelf- en samenredzaamheid. Tegelijkertijd zijn er uitdagingen. Het bereik van jongeren, jonge gezinnen en internationals vraagt om maatwerk. Bewonersregie is nog in opbouw. Borging vraagt om structurele oplossingen voor beheer, vrijwilligerscapaciteit en continuïteit. Zonder deze structurele oplossingen dreigt het momentum verloren te gaan.

Kortom, Expeditie Heikant legt een stevige basis voor ontmoeting en contact, maar duurzame impact vraagt om verbreding van het bereik, meer bewonersregie en een herkenbare structuur die ontmoeting vanzelfsprekend maakt.